

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 580/2016-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. septembra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej spoločnosťou [REDACTED] [REDACTED] v mene ktorej koná advokát a konateľ [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6 Co 460/2015 z 28. augusta 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. novembra 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 460/2015 z 28. augusta 2015 (ďalej aj „namietané uznesenie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola ako žalobkyňa účastníčkou sporu vedeného na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 17 C 40/2009, ktorého predmetom bolo určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke sumy 61 408,75 € s príslušenstvom.

Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom z 10. októbra 2012 tak, že určil neplatnosť žalobou napadnutej zmluvy o pôžičke a zaviazal žalovaných nahradiť sťažovateľke trovy konania. Proti rozsudku podala sťažovateľka v časti výroku o trovách konania odvolanie, na základe ktorého krajský súd rozsudok okresného súdu vo výroku o trovách konania zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd uznesením z 8. mája 2015 opätovne rozhodol o trovách konania, pričom žalovaných zaviazal na náhradu trov konania v sume 1876,65 € k rukám právneho zástupcu sťažovateľky. Proti tomuto rozhodnutiu sťažovateľka opätovne podala odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol namietaným uznesením sp. zn. 6 Co 460/2015 z 28. augusta 2015 tak, že rozhodnutie okresného súdu potvrdil.

Sťažovateľka tvrdí, že namietaným uznesením „v spojení s uznesením Okresného súdu Žilina zo dňa 08.05.2015, č.k. 17C/40/2009 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, základného práva sťažovateľky na vlastníctvo podľa čl. 20 Ústavy SR a tiež práva na majetok. Uvedené porušenie vyplýva zo skutočnosti, že Uznesenie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a nesprávnej aplikácie príslušného zákonného ustanovenia vyhlášky MS SR. V posudzovanom prípade je jednoznačné, že konanie pred Okresným súdom Žilina, č. k. 17C/40/2009 bolo konaním o určenie neplatnosti zmluvy o pôžičky, ktorej hodnota bola 1.850.000 Sk (61.408,74 EUR). V danej situácii teda jednoznačne prichádza do úvahy, pri vyčíslení a priznávaní trov právneho zastúpenia, aplikácia ustanovenia § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky MS SR“, podľa ktorého „za tarifnú hodnotu sa považuje výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby: za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky, hodnota záväzku a hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu. Tvrdíme, že aplikácia ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky MS SR na daný prípad, ktorú aplikáciu použil Krajský súd v Žiline v Uznesení, je nesprávna.“.

Sťažovateľka v rámci sťažnostnej argumentácie poukázala aj na „rozhodnutie Najvyššieho súdu SR č.k. 2Cdo/52/2014, ktorým bolo rozhodnuté aj o náhrade trov dovolacieho konania v súvislosti s podaním dovolania odporcom proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 28.06.2013, č.k.8Co/83/2013 s tým, že Najvyšší súd SR sťažovateľke priznal náhradu trov dovolacieho konania a pri výpočte trov vychádzal z hodnoty úkonu 546,05 EUR (ide o úkon vypočítaný podľa § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky MS SR) a nie z hodnoty podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky MS SR, t.j. z hodnoty prislúchajúcej 1/13-ine výpočtového základu“, ako aj na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 119/2012 týkajúci sa obdobnej situácie.

Na základe uvedených skutočností navrhla sťažovateľka vysloviť porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy namietaným uznesením, namietané uznesenie zrušiť a vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň požiadala o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, nepripustné návrhy alebo návrhy

podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia sťažovateľom označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Rozhodovanie o náhrade trov je nepochybne súčasťou súdneho konania a všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), podľa názoru ústavného súdu porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05, IV. ÚS 107/2012).

Podľa § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) platného a účinného v čase rozhodovania krajského súdu návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Podľa § 10 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb

v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky a hodnota záväzku.

Podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami...

Z judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 107/2012) vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi zásadne patrí do právomoci týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. IV. ÚS 170/08, II. ÚS 64/09).

Podľa názoru ústavného súdu pri aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky v spojení s § 80 písm. c) OSP má rozhodujúci význam najmä v ňom uvedené slovné spojenie „ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch“. Vyjadriť hodnotu predovšetkým znamená vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, t. j. s tým, aké účinky má pre účastníkov meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní (m. m. II. ÚS 492/2013, II. ÚS 226/2012). V namietanom prípade bolo predmetom konania pred okresným súdom a krajským súdom rozhodovanie o určení ne(platnosti) právneho úkonu, konkrétne zmluvy o pôžičke.

V napadnutom uznesení krajský súd k odôvodneniu výšky náhrady trov konania uviedol:

„Odvolacie námietky navrhovateľky odvolací súd nepovažoval za dôvodné, a to z nasledovných dôvodov:

Podľa názoru odvolacieho súdu v prejednávanej veci okresný súd postupoval správne, keď pri výpočte trov právneho zastúpenia určil tarifnú odmenu za jeden úkon právnej služby podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb. Zo spisového materiálu vyplýva, že predmetom konania vo veci samej bolo určenie neplatnosti právneho úkonu (konkrétne zmluvy o pôžičke), čo odvolateľka nakoniec ani nenamietala. Žalobou v tomto konaní bolo navrhnuté, aby súd v zmysle § 80 písm. c) O.s.p. určil, či tu právny vzťah je alebo nie je. Odvolací súd nespochybňuje, že určenie neplatnosti právneho úkonu (zmluvy o pôžičke) v tomto konaní dopadá na právne účinky pôvodne založeného právneho vzťahu, ktoré s takýmto úkonom bývajú spojené (vznik, zmenu alebo zrušenie vzájomných práv a povinností). Domáhať sa takého určenia v konaní pred súdom je však právnou možnosťou (právom) v závislosti od hmotno-právnych i procesno-právnych predpokladov. Išlo teda o určovací spor, v ktorom súd (z hľadiska jeho výsledku) mohol buď len deklarovať, že zmluva o pôžičke ako právny úkon je neplatná alebo návrh na požadované určenie zamietnuť. Nakoľko predmetný určovací spor sa neviaže na hodnotu predmetu pôžičky, ale na právny úkon (zmluvu o pôžičke) samotnú, je potrebné pri určení výšky tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vychádzať z ust. § 11 ods. 1 písm. a), a nie z ust. § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

Pri určení tarifnej odmeny advokáta za zastupovanie v občianskom súdnom konaní, predmetom ktorého je určenie neplatnosti právneho úkonu sa vychádza z hodnoty práva; právna úprava v každom jednotlivom prípade umožňuje skúmať, či takýto predmet konania (nie je) možné oceniť peniazmi a v závislosti od toho stanoviť výšku odmeny. V prípade určenia neplatnosti zmluvy ide o právo (právnou možnosť hmotno-právneho i procesného charakteru), t. j. taký predmet, ktorého hodnotu nemožno vyjadriť v peniazoch (§ 11 ods. 1 vyhlášky). Účelom právnej služby v predmetnom konaní nebolo dosiahnutie zaplatenia pôžičky ani jej vymoženia, ale len určiť, že takýto právny úkon je neplatný. Posúdenie, či preskúmaný právny úkon bol urobený v súlade s právnymi predpismi, teda predstavuje skutočnosť objektívne neoceniteľnú peniazmi.

Takýto záver odvolacieho súdu korešponduje i so závermi judikovanými Ústavným súdom Slovenskej republiky v uzneseniach sp. zn. I. ÚS 30/2011, II. ÚS 226/2012, ako aj Najvyšším súdom SR v uzneseniach sp. zn. 3MCdo 9/2009 zo dňa 21.10.2010, 5MCdo 9/2010 zo dňa 29.10.2010, ale aj už citovaným rozhodnutím Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8Co/83/2013 zo dňa 28.06.2013.

Odvolací súd preto odvoláciu námietku navrhovateľky nepovažoval za dôvodnú. Nakoľko iné (ďalšie) odvolacie námietky neboli v prejednávanej veci vznesené, odvolací súd uznesenie okresného súdu ako vecne správne podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.“

Ústavný súd nemá v okolnostiach posudzovanej veci dôvod pochybovať o správnosti právneho záveru dovolacieho súdu. Tento záver v žiadnom prípade nemožno považovať za arbitrárny či zjavne neodôvodnený. O arbitrárnosti a svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Najvyšší súd pritom v nadväznosti na skutkový stav svoj právny záver ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil, a preto ho nemožno považovať za svojvoľný.

Ústavný súd v súvislosti so sťažovateľkiným prejavom nespokojnosti s napadnutým uznesením krajského súdu ďalej konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

Ústavný súd nezistil takú príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu a sťažovateľkou namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa

čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie tohto základného práva po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že z napadnutého uznesenia vyplýva, že krajský súd sa ako súd odvolací stotožnil so záverom prvostupňového súdu k spornej otázke trov konania s poukazom na predmet konania a potvrdil jeho rozhodnutie, pričom zaujal stanovisko tak k vyjadriteľnosti predmetu konania v danom type súdneho konania, ako aj v konkrétnej prerokúvanej veci. Podľa názoru ústavného súdu aplikácia § 11 ods. 1 vyhlášky je v danom prípade odôvodnená ústavne konformným spôsobom (dostatočne a relevantne).

Pokiaľ sťažovateľka poukázala na judikovaný názor ústavného súdu prezentovaný v jeho náleze sp. zn. I. ÚS 119/2012, ústavný súd podotýka, že v prípade sťažovateľky nejde o obdobnú právnu situáciu. V súvislostiach určovacej žaloby o vyslovenie neplatnosti zmluvy už ústavný súd vyslovil názor, podľa ktorého takýto predmet konania nepochybne nie je možné oceniť a v peniazoch vyjadriť (m. m. II. ÚS 478/2014).

Pokiaľ sťažovateľka v sťažnosti poukázala i na rozdielnosť prístupov všeobecných súdov k rozhodovaniu obdobných vecí, je potrebné zároveň uviesť, že právny názor vyslovený krajským súdom v napadnutom uznesení nie možné považovať za ojedinelý či zásadným spôsobom sa odchyľujúci od stabilizovanej rozhodovacej praxe všeobecných súdov. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na svoj právny názor, podľa ktorého právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06).

Z rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že rozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou vnútroštátneho súdneho systému (v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený

na precedensoch ako prameňoch práva). K rozdielnej judikatúre prirodzene dochádza aj na úrovni najvyššej súdnej inštalácie. Z hľadiska princípu právnej istoty je ale dôležité, aby najvyššia súdna inštalácia pôsobila ako regulátor konfliktov judikatúry a aby uplatňovala mechanizmus, ktorý zjednotí rozdielne právne názory súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach (IV. ÚS 107/2012).

Ústavný súd vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľky považuje za potrebné zopakovať svoj ustálený právny názor, podľa ktorého mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje práve najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iného priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05). Ústavný súd vzhľadom na to, že nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, môže zasahovať do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody. Keďže ale ústavný súd v prípade napadnutého uznesenia krajského súdu prejav svojvôle, resp. zjavnej neodôvodnenosti nezistil, nepovažoval v danom prípade argumentáciu sťažovateľky za spôsobilú na to, aby len na jej základe bolo možné napadnuté uznesenie hodnotiť ako ústavne neakceptovateľné a neudržateľné.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že k porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu nedošlo, a preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľky pri jej predbežnom prerokovaní v tejto časti odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd už nezaoberal ďalšími požiadavkami formulovanými sťažovateľkou v sťažnostnom petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. septembra 2016